

IX.

Om Niels Christensen Krag, Sognepræst
paa Ourø.*Ved Holger Fr. Rørdam.*

I mit Skrift »Studenternes Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar 1658—60« har jeg dvælet ved en Sag, som under Hovedstadens Belejring tildrog sig med Studenten Niels Christensen Krag, der var Huslærer hos Sognepræsten ved Frue Kirke i København, M. Erik Olufsen Torm, en Sag, der voldte en hel Del Forstyrrelse og langvarig Forhandling. Den drejede sig om, at Studenten forlangte Underholdning af Universitetet, naar han skulde »gaa til Volds« og deltage i Hovedstadens Forsvar, medens Professorerne henviste ham til hans hidtidige Principal, M. Erik Torm, der ikke mente sig pligtig til at underholde ham, naar han ingen Nytte havde af ham. Da Studenten, der var i god Forstaaelse med Torm, fik haarde Ord at høre af Professorerne, tog han ikke sin Mund i Vare, men svarede i samme Tonelag, og da navnlig, at det var Professorernes Skyld, at Studenterne vare komne til at gjøre Krigstjeneste, noget der formentlig ikke stemmede med deres Kald. Dette gav Anledning til en Retssag, der i ovennævnte Skrift (S. 58—62. 130—7) er refereret. Den 11te Novbr. 1659 faldt den Dom, at Niels Christensen Krag skulde holdes fængslet i tre Dage i Universitetets »Carcer« og siden gjøre offentlig Afbigt. Sagen fik dog et Efterspil, som det fremgaar af følgende Antegnelse i Konsistoriets Forhandlingsprotokol ¹⁾:

Den 28de November 1659: »Om Niels Christensen Krag blev sluttet, at efterdi han ej haver villet parere Ex-

¹⁾ Denne Notits har jeg ikke faaet med i mit ovennævnte Skrift.

Rectoris Citation til at høre sin Dom, ej heller submitteret sig den milde Sentents, som for hans grove Forseelser over hannem er fældet, men udi sin uhyrlige Contumacia bliver fremturendes: at derfor Rector med Dn. D. Joh. Müllero, som er primus inter judices efter Ex-Rectorem, ville give vores Conservatori, Hr. Rigens Hofmester (Joach. Gersdorff), det tilkjende, og at vise Hs. Excellence Dommen over hannem med Actis og Probatis, samt at begjære hans gode Raad og Betænkende, nemlig at hvis det behager Hs. Excellence, da vilde Ex-Rector med Professoribus judicibus fare fort strax med Executionen secundum consuetam Academiæ praxin adversus præfracte contumaces, og først skikke Pedellerne til hannem med Kobberhaanden¹⁾. Men hvis han da ej vil følge og gaa in carcerem, da hannem strax peremptorie in tabula at citere, og siden hannem at relegere, paa det ej andre cives academici af saadan hans uhyrlige Opsætsighed, om den ej tilbørligen blev straffet, skulde tage ond Exempel og Forargelse.»

Ventelig er den stivnakkede Student²⁾ falden tilføje, inden det kom til det yderste. I alt Fald levede han siden uanfægtet i Kjøbenhavn og var atter Huslærer hos M. Erik Olufsen Torm, der den 5te Marts 1662 lod ham møde for sig i en Retssag, han havde for det akademiske Konsistorium.

Den 23de September 1667 blev Niels Christensen Krag kaldet til Sognepræst paa Ourø i Issefjorden (ordineret 4de December s. A.), hvorpaa han den 22de Januar 1668 i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn blev viet til Barbara Jakobsdatter Torm, vistnok en Broderdatter af den tidligere nævnte M. Erik Olufsen Torm. — I A. D. Jørgensens

¹⁾ Tegnet paa den akademiske straffende Myndighed.

²⁾ Egentlig var han theologisk Kandidat, da han (som det synes i Begyndelsen af August 1659) havde bestaaet Prøven; men paa den Tid kaldtes saadanne kun Studenter, ogsaa efter Examen.

nys udkomne Skrift, Niels Stensen, er Niels Krags Navn atter fremdraget, og det er gjort sandsynligt, at han har været en Ven af den nævnte berømte Naturgransker, gennem hvem denne 1663 fra Leyden sendte Exemplarer af et Skrift, han havde udgivet, til Velyndere i Kjøbenhavn. Dette har foranlediget Hr. Pastor T. Gottfred Petersen paa Ourø til af Øens Kirkebog at uddrage, hvad der vedkommer Niels Chr. Krag og hans Familie, idet han tillige gør opmærksom paa, at Formodningen om en nærmere Forbindelse mellem Niels Stensen og Niels Krag stadfæstes derved, at Ane Jacob Kitzerows, der var en Søster til Niels Stensen, forekommer som Fadder ved et af Hr. Niels Krags Børns Daab. Den Omstændighed, at M. Erik Olufsen Torm to Gange er opkaldt i Hr. Niels Krags Sønner, førend Bedsteforældrene, tyder paa det nøje Forhold, hvori Krag har staaet til denne Mand.

Nu følger Hr. Petersens Meddelelse.

I Ourø Kirkes Chor er over Døren til Sacristiet indmuret en stor Tavle med følgende Indskrift:

Hoc, quod e regione vides sepulchrale, id sibi fieri curavit vir, dum vixit, plurimum reverendus et doctissimus Dn. Nicolaus Christerni Cragius, loci hujus pastor vigilantissimus, qui Eustadii in Scandia natus, cum conjugē pientissima Barbara Jacobi Tormia, in Cimbria Chersoneso nata, cum quinque filiis lectissimis, Erico denato, Erico, Christierno, Jacobo, Nicolao, tolerando, faciendo & parta de omnibus hostibus victoria læti in coelis triumphant.

Qværite superna, quæ in coelis sunt!

O Jesu mi dulcissime,
 Spes suspirantis animæ,
 Adoro te, exaudi me,
 Ne cessis, precor, domine,

Quocunque loco fuero,
 Te Jesu mi desidero.
 Quam lætus, cum invenero,
 Quam felix, cum tenuero!

Anno 1687.

Over Chordøren findes et stort Crucifix med 2 Figurer (Maria og Johannes) ved Siden. Paa Korsets Ender ses de 3 Evangelistsymboler og det hele hviler paa en stor Bjælke, hvorpaa læses: »Visseligen baar hand vore siugdomme oc tog vor pine paa sig, hand er saargjort for vore offuertrædelser oc knuset for vore« . . . — Paa den Del af Bjælkens Bagside, som er synlig fra Choret, staar: »H. Niels Krag, Sogneprest til denne Menighed«. Efter Sigende skal Korset før have gaaet længere ned og støttet sig til en lavere Bjælke tvers over Chordøren, hvorved der har været Plads saavel til det 4de Symbol (Oxen) som til Skriftstedets Slutning. Maaske har Bagsiden af denne Bjælke givet Oplysning om, hvorvidt Niels Krag har ladet det hele forfærdige eller kun restaurere.

Sognets ældste Kirkebog er begyndt af Niels Krag Anno 1667 a Dominica 2da Adventus; dog findes ingen Indførsler før 1668. Heraf har jeg uddraget, hvad der vedkommer N. K. og Familie. Da Haandskriften ikke er meget tydelig og enkelte Steder nogle Bogstaver ere bortfaldne ved senere Beskjæring af Randen, har jeg ikke altid kunnet tage Hensyn til Bogstaveringen, dog ere de fleste Navne nøjagtig gjengivne, særlig den vekslede Form: Crag og Krag; ved nogle Navne er Læsningen mere eller mindre tvivlsom. Hvad der er sat i [] er skrevet med andet Blæk, dog vistnok med samme Haand.

1668, d. 2 Decembr., døbt H. Niels Christensen Krag Sognepræstis Barn Erich. Gud velsigne hannem, at hand maae voxe och tiltage i Alder och Yndist och Naade hos Gud och Mennsker. Faddere: H. Peder Sørensen, Sognepræst i Schibye, H. Jørgen Mortensen, Sognepræst i Hyllinge, H.

Olluf Christensen Lyxdorf, Sognepræst til Herlufsholmb, Søster sl. M. Erich Ollufsens¹⁾, Sophie H. Jacobs och Dorrete Erichsdatter [Torm]. (Barnet blev begravet 16. Decbr. s. A.).

1670, d. 25 Maj, døbt Niels Christensen Krag, Sognepræst til Ourøe, hans Barn (natus 8 Maj sub signo Tauri sub vespere hora 6^{1/2}) Erich. Gud velsigne hannem och bliffue hos hannem med sin værdig H: Aand, at hand maa voxe och tiltage i Alder, Yndest och Naade hos Gud och Mennisker. Faddere: D: Willum Worm, Professor udj Kjøbenhavns Universitet, H. Peder Farum (?), Capellan i Ringsted, Niels Andersen, Ane Jacob Kitzerows aff Kjøbenhaffn, Dorrete H. Coortis, Mette Erichsdatter [Torm].

1672, d. 10 Aprilis, døbt H. Niels Crag, Sognepræstens, Barn, Christen, som bleff fød d. 21 Martii om aftenen ved 9 slett sub signo Tauri. Gud unde hannem, for Jesu skyld, at voxe och tiltage i Alder, Yndist och Naade hos Gud Mennisker. Faddere: H. Jacob Andersen Langebech²⁾. H. Rasmus Pedersen i Sønder Jerløss, H. Samuel Jensen aff Hundsebye i Lolland, Marie M: Olluf Torms af Frideriksborrig, Kirstine H. Jørgens af Hyllinge.

1673, d. 12 Martii, døbt H. Niels Crag, Sognepræstens, Barn, Jacob, som bleff fød d. 16 Februarii (om Eftermiddag Klochen 3) sub signo Canc: och bleff hjemmedøbt d. 20 ejusdem. Gud unde hannem for Jesu Skyld at voxe och tiltage i Alder, Viisdom, Yndest och Naade hos Gud och Mennisker. Faddere: Hans Kongl. Majest. Ceremoniemester Bolle Lyxdorf, Thomas Erichsen Torm, Mette H. Jens Danielsens³⁾, Birgitte Søren Hansens i Kiøbenhafn.

1675, d. 2 Junii, døbt H. Niels Crag, Sognepræstens, Barn, Niels, som bleff fød d. 20 Aprilis om efftermiddagen

¹⁾ M. Erik Ol. Torms Enke var en Datter af D. Oluf Worm og Søster til nedenanførte D. Villum Worm.

²⁾ Sognepræst i Kyndby og Krogstrup. Hans Hustru nævntes ovenfor u. 1668 som Fadder.

³⁾ Jens Danielsens var Niels Krag's Næstformand paa Ourø og blev 1663 forflyttet til Ferslev og Vellerup, den sidste Præst, der er forflyttet her fra Kaldet.

Klochen 6 sub signo Canceri och bleff hjemmedøbt d. 23 ejusdem. — Gud unde hannem for Jesu skyld at voxe och tiltage i Alder, Viisdom, Yndist och Naade hos Gud och Mennsker! Faddere: M. Olluf Torm i Frideriksborrig Sogneprest [Slodsprest och Provst], H. Coort Pedersen, Sogneprest til Schulleløf och Selsøe, H. Søfren Lembwiig, Sogneprest til Boerup och Kimersløf, Sidse Peder Jacobsens, Madame Magdalena Worm.

1680, d. 4 Februarii, trolovedes og d. 28 Junii viedes Peder Hansen og Karen Jacobsdatter Torm. Blandt Vidnerne ved Trolovelsen vare Hr. Niels Krag og Hustru samt Mette Torm. (Ped. Hansen, der ogsaa kaldes Skytte, døde som Kirkeværge og Sognefoged paa Øen og blev begravet i Kirken 8 Januar 1690).

1683, d. 27 Novembr., bleff effter foregaaende allernaad. kongl. Tilladelse i Huset viede achtbare oc velfornemme Mand Jens Henrichsen oc Mette Torm¹⁾. Gud velsigne deris Ægteskab och lychsaliggjøre det, Gud til Ære och dennem selff til timelig och ævig Velstand och Salighed²⁾.

1687, d. 31 Majj, Hr. Niels Christensen Krag, Sogne Præst til steden, begraffvet.

1688, d. 26 Junii, troloffuet³⁾ Sogne Præsten Hr. Otte Ottsen oc Barbara Jacobsdatter Torm. Forloffuere: Thomas Torm, Cornelius Bertilsen⁴⁾.

1691. d. 16 April., troloffnades oc d. 10 Junii viedes Michel Hansen oc Karen Jacobsdatter (Torm). Forløfftings Mænd: Christopher Hansen i Holbech oc Hr. Otte Ottsen, Sogne Præst her til Steden. (Michel Hansen var ligesom hans Forgjænger i Ægteskabet Sognefoged og døde 1724, 64 Aar. Karen Jakobsdatter Torm døde 1742, 91 Aar. I begge sine Ægteskaber havde hun Børn, og saa vel [hendes

¹⁾ Mette Eriksdatter Torm forekommer 1678—83 meget hyppig som Fadder Ourø Kirke.

²⁾ Dette Ægtepar synes ikke at have boet paa Ourø.

³⁾ Vielsesdagen er ikke anført.

⁴⁾ Skulde det mulig være den i Kirkehist. Saml. 3. R. III, 253 omtalte Søn af M. Bertel Knudsen Aqvilonius? Da Præsten Otto Ottesen Linov var en Skaaning, er det ikke ganske usandsynligt.

Søster] Barbara Torm som dennes Sønner af Ægteskabet med Hr. Niels Krag findes blandt Fadderne).

1707, d. 7 Martij, Barbara Hr. Ottis begrafven, 74 Aar gammel oc 5 Maaneder.

1707, d. 6 Oct., trolovedes Hr. ⁵Otte Lino og M^{le} Maren Vejer. Vidner: Assessor Hellegaard, Hr. Gert Krag ¹⁾, Mag. Michael Fastorph i Skibbye, Hr. Erich Krag i Ørsløv, Hr. Jacob Krag i Ovsted, Lisebeth Margrethe Hr. Erich Krag, Drude Hr. Jacobs, Kirsten Niels Krag ²⁾.

1719, d. 28 Novembr., blef den ærværdige, meget Hæderlige og Høylærde Guds Mand Her Otto Ottesen Lino, barnfød udi Skaane, ved en hæderlig og sær anselig Jordefærd til sit Hvilested her i Ourø Kirche bestædiget udi sit Alders 64 Aar, effterat hand hafde forestaaet denne Guds Meenighed som en tro Lærere udi 32 Aar og 6 Maaneder. Denne sl. Mand, der som Enoch vandrede med Gud, tog og Gud til sig fra megen Sorg og daglig Viderværdighed. Hand var en tro Mand som Moses i Herrens ganske Huus, derfor har Gud af Naade indlogered hans Siæl i de ævige Freds og Fryds Boliger.

1726, d. 11 8br., blef Præste-Enken, Maren sl. Hr. Otto Linovs, meget hæderligen begravet udj hendes Alders 42 Aar.

Anm. Mærkeligt nok forekommer paa Hr. Niels Krag's Tid en anden Familie af Navnet Krag her paa Øen, uden at nogen Forbindelse kan spores.

1680 2 Mai begravedes Niels Christensen Krag 49 Aar gl.

1688 d. 2. Julii trolovedes Kirsten Christensdatter Krag.

Men hverken ved denne Lejlighed eller ved det eneste Barns Daab mærkes Præstefamiliens Deltagelse — Maaske kan det betragtes som en Følge af Hr. Niels Krag's anselige Forbindelser i Kjøbenhavn, at et berømt Navn paa hans Tid har forvildet sig hertil Øen. Da Sognedegn Anders Nielsen var begravet 25 Januar 1678, 63 Aar, blev hans Eftermand baade i Embedet og i Ægteskabet Niels Poffuelsen

¹⁾ Hr. Gert Christensen Krag var 1684—1721 Præst i Fersløv og Vellerup.

²⁾ Niels Nielsen Krag (se foran S. 319—20) boede i Holbæk. Han ligesom hans Brødre forekomme som Faddere til Hr. Otte Linos (ell. Linovs) Børn af 2det Ægteskab.

Resen, trolovet 2den April, viet 10 Juli 1678 (blandt Vidnerne vare Barbara Hr. Nielses og Mette M. Friderichs). Han døde 1709 (begr. 12 April) 56 Aar, og Enken Else Andersdatter 1715 (begr. 14 Marts) 76 Aar. 3 Børn.
